

nopol og Forsøg paa Udnyttelse af Monopolmagten.

At den Politik, som saaledes var en privatkapitalistisk Forretningsdrift og i sin Bund antisocial, ja, jeg kan i Grunden sige antisocialistisk, alligevel ikke førte til noget egentligt Resultat, havde sin Grund i, at det ærede Medlem havde stærkere Magter imod sig, end andre monopolistiske forretningsdrivende i de private Virksomheder undertiden har det, idet han nemlig ikke kunde hævde sit Monopol, og hele hans Jernbanepolitik gik derfor ud paa at lade, som om han var i Stand til at gennemtrode Takster her i Landet, som andre kunde underbyde. Det, som skete under det ærede Medlem Hr. Friis-Skotte, var derfor, at hans Godstakster, som opretholdtes ud fra en fejlagtig Forudsætning om, at han kunde gennemtrumfe et Monopol, fjernede mere og mere Gods fra hans Baner og førte det over paa hans Konkurrenter, som forstod at køre Godset billigere.

Det ærede Medlem naaede til sidst i sit Forsvar for denne Politik til at anføre, at medens Postvæsenet havde et faktisk Monopol og derfor kunde nedsætte sine Takster, havde han ikke et faktisk Monopol paa Jernbaner, og derfor maatte han opretholde Taksterne — noget af det mest forvirrede, jeg nogen Sinde har hørt som Forsvar for en Takstpolitik. Den førte da ogsaa til det Resultat, jeg har nævnt, og i progressiv stigende Grad, saaledes at hvis der ikke var foretaget en kraftig Takstnedsættelse nu, vilde man have set Statsbanernes Konkurrenter erobre mere og mere af Godset.

Det ærede Medlem Hr. Friis-Skotte søgte saa at imødegaa dette ved at nedsætte Taksterne for nogle, og atter dør kom han til at handle efter de egentlige Storbedrifters privatkapitalistiske Metode, idet han gav alle, der var tilstrækkelig store Kunder, som kunde komme til at give ham tilstrækkelig store Tilbud, Takstnedsættelser, som undertiden var lige saa store som den generelle Takstnedsættelse, der nu er foregaaet, medens de smaa ikke kunde faa en saadan Nedsættelse. Det er Grunden til, at de Nedsættelser, det ærede Medlem gennemførte for Storbedrifterne og Storsammenslutningerne, ikke kom til at give sig Udslag i Priserne paa nogen Maade; for de andre forretningsdrivende havde den fulde Takst paa deres Varer, og de store saa meget let, at saa kunde de holde Priser sammen med de smaa og indkassere den Nedsættelse, det ærede Medlem Hr. Friis-Skotte forærede dem.

Jeg bruger dette Udtryk: den Gave, han gav dem, fordi det ærede Medlem var inde paa den Opfattelse, at der ved den generelle Prisnedsættelse nu var givet en Gave til Landbruget, et Statstilskud til Landbruget. Det ærede Medlem sagde om dette, at Halvparten af Taksterne vedrørte Landbrugsvarer. Efter hele Landbrugets Stilling her i Landet kan det dog ikke overraske nogen, at Landbrugsvarerne andrager Halvparten af de Varer, der transporteres paa Statsbanerne, og at disse Takster nedsættes til et Beløb, der svarer til, hvad de var, før Krigen, i 1914, i Overensstemmelse med det Prisniveau, vi har nu; med andre Ord, at Taksterne bringes à jour for Landbruget som for de øvrige Erhverv, kan dog ikke siges at være en Gave, man giver Landbruget.

Nej, det, det ærede Medlem Hr. Friis-Skotte gjorde, var at forsøge paa at holde fast en Byrde paa Landbruget og en Byrde paa det øvrige Erhverv. Derfor er det, jeg siger, at det ærede Medlem var den, der ved sin privatkapitalistiske, forsøgsmonopolistiske, antisociale og antisocialistiske Takst- og Jernbanepolitik bidrog mest til det Sammenbrud af det socialdemokratiske Regeringssystem, der fandt Sted i Løbet af i Fjor, og det er derfor naturligt, at han forsøger her at føre et Forsvar for sine Fejl.

Det ærede Medlem Hr. Friis-Skotte sagde, at vi for vort Vedkommende jo aldrig havde haft Spørgsmaalet om Balance paa Statshusholdningen som et Dogme, og det er rigtigt, forstaaet saaledes, at vi ikke har ment, at en Kassebalance under et Kriseaar var noget, Staten overhovedet kunde gennemføre. Derimod har vi meget gerne villet medvirke til at tilvejebringe en Ordning, hvorved man kunde klart sikre, at der var Driftsbalance for Staten, saaledes som de fleste andre Lande har haft det, hvorigennem de har kunnet have en Oversigt over, hvad det var, de anvendte Laanemidler til. Naar man i andre Stater har anvendt Laanemidler til at anskaffe sig Værdier, har der, saa vidt jeg har kunnet se, meget sjældent været Diskussion af principiel Natur i disse Lande, om dette var i og for sig forkasteligt eller ikke, fordi alle ved, at saaledes som det moderne Samfund er indrettet, er dette at anvende Laanemidler til Anskaffelse af Værdier en ikke unaturlig Ting, og det har hele det danske Statssamfund ogsaa gjort i alle Aarene undtagen de Aar, vi lige har passeret.

I de Aar, vi lige har passeret, anvendte det danske Statssamfund ikke Laanemidler til Anskaffelse af Nyværdier, betalte end-